

Józefa Kostek, *Artwińska Maria (1870–1940)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak – na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej; zob. także Józefa Kostek, *Artwińska Maria (1870–1940)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 20

Artwińska Maria (1870–1940), malarka działająca w Przemysłu.

Tworzyła w różnych technikach malarskich – olej, akwarela, pastel, i rysunkowych. Malowała portrety, sceny rodzajowe i krajobrazy oraz projektowała ilustracje książkowe. Jest autorką ilustracji do powieści Zuzanny Morawskiej *Na posterunku: powieść historyczna na tle życia księcia Józefa Poniatowskiego* (Poznań, 1914). W 1915 roku namalowała obraz do ołtarza głównego kościoła parafialnego w Brzeźnicy k. Bochni, przedstawiający patrona parafii – św. Stanisława Szczepanowskiego.

Od czasu I wojny światowej była członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemysłu. Jej nazwisko występuje też w wykazie darczyńców Muzeum TPN.

W 1918 r. uczestniczyła w wystawie lwowskiego Towarzystwa Sztuk Pięknych, wspólnie z innymi przemyskimi artystami rekomendowanymi z ramienia TPN.

W okresie międzywojennym wykonała ilustracje do powieści Henryka Consience’a *Lew z Flandrii* (Poznań, 1930). W tym samym czasie zaprojektowała winiętę do jednodniówki poświęconej 100. rocznicy powstania listopadowego (Przemysł, 1930). Ponadto ilustrowała podręczniki do rachunków Karola Domki, wydane we Lwowie w 1929 i 1932 roku.

Udzielala lekcji rysunku i malarstwa w swej pracowni. Mieszkała w kamienicy Rynek 28.

Wspomina ją Przemysław Bystrzycki w swej powieści *Płynie rzeka, płynie* pisząc, że *na czas działań wojennych znalazła schronienie w ich domu rodzinnym*. Zmarła 1 stycznia 1940 r. i pochowana została na cmentarzu zasańskim (3 kw., 4 rz. 6 m.)

Prace artystki znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej – 22 obrazy (olejne, akwarele, pastele) oraz 31 rysunków. Są to portrety, motywy miejskie z Przemyśla, Lublina, Sanoka, Żółkwi, sceny rodzajowe z okresu I wojny światowej, często o charakterze reporterskim.

Źródła i literatura: Administracja cmentarzy w Przemyśle, księgi pochówków.

Dobrowolski T. W., *Stanisław Jakubowski – piewca prawosławiańszczyzny*, w: *Z dziejów kultury i literatury ziemi przemyskiej*, Przemyśl 1978, t. 3, s. 445; Informator Polski, Przemyśl 1935, s. 62; Kotowicz C., *Maria Artwińska w: Malarstwo Polski południowo-wschodniej 1900–1980*, Rzeszów 1982, s. 86; „Rocznik TPN w Przemyśle”, t. 3, s. 56; tamże, t. 4, s. 116, 129; tamże t. 5, s. 156; tamże t. 6, s. 166, 182; *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających. Malarze, rzeźbiarze, graficy*, T. 1: Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, 1971, s. 43; Wawszczak Z., *Z Przemyśla na pierwsze krajowe sceny*, „Profile” 1974, nr 1, s. 23;

Strony internetowe:

www.bochnia.starostwo.gov.pl/.../kosciol-sw-stanislaw-biskupa-w-brzezniczy.html;

www.brzeznicza.info/;

www.tkop.republika.pl/stronski.htm

www.europeana.pl (BIBLIOGRAFIA POLSKA 1901-1939, t. 6) (poz. 47557 i 47558).